

BISEROV IŠČEMO. ŠKENDER.

V bistre potočke svilene smo mreže metali
mi otroci — ribiči;
biserov smo v bistrih potočkih iskali.

„Biser! — biser!“ — Pljusnuli smo v vodó.
„Moj je!“ — „O, moj“
Ribjo lusko smo plačali s krvjo . . .

V bistre potočke mreže svilene mečemo
mi ribiči — otroci;
biserov v bistrih potočkih iščemo.

Za zlatimi srci mi osamljenci begamo,
duš sozvenečih nam išče otopelo oko . . .

Ne vemó,
da školjke z biseri v oceanu snivajo — —

OB PRIHODU „VIGREDI“ . . .

MICIKA ČRČKOVA, SREDIŠČE.

Sredi vročih julijskih dni, ko so pod pekočimi solnčnimi žarki klanjale cvetke
svoje glave — je naša duša začutila sladki vonj svežega, pomladnega
cvetja . . .

„Vigred“, ti si nam ga naklonila baš ob času, ko vsled vročine dneva
nebroj cvetov umira!

Vzradostila se je duša, pozdrav presrčen se je izvil iz globine, kajti ljubezen
tvoja jo je prevzela . . .

Vsebinska tvoja je dokaz ljubezni — požrtvovalne, nesebične, — ki hoče le
osrečevati . . .

Srce človeško — kako hrepeni po sreči, kako si išče veselja, a le prevečkrat išče tam, kjer ne najde prave utehe. „Vigred“, ti si začrtala v svoj program, da hočeš žensko mladež voditi k solnčnim vzorom.

O, pozdravljena, pozdravljena, da si prišla!

Naj bi se vonj tvojega cvetja razširjal vsepovsod, koder bijejo srca slovenskih deklet, naj bi te vzljubila iz cele duše!

Nuditi nam hočeš le zdrave dušne hrane, zavarovati nas pred omamljivo čašo — strupa, — ki jo vsiljuje moderni svet. —

Sestre! Če se bomo držale njenih navodil, bodo vse naše misli, naša hrepenjenja enaka belim limbarjem, enaka solnčnim žarkom segajočim od zemlje do neba. Nič nizkotrtega ne bo našlo prostora v naših srcih. Vsaka naša misel bo vitežka, naše hrepenenje se bo dvigalo visoko — kot na orlovih perotih.

„Vigred“, ti boš skrbela, da naša tolikokrat zbegana duša ne bo zgrešila svetlega in visokega cilja. Iz tebe hočemo črpati pravo ljubezen, moč in navdušenje za sleherni boj, saj naša si — in me smo tvoje. — Bog živi!

KAKO UŽIVAŠ LEPO PESEM?

MARJA PIŠE PRIJATELJICI JELKI.

Kako iskreno veselo sem pozdravila tvoj prihod, Jelka moja! Kot da sem stopila s teboj na veselo belo stezico in sva šle mimo tihih lučk v vrtec tvoj in nama je bilo obema svetlo, svetlo. In ostali bova v sladki senci najine Jelke in prišli bova druga k drugi kot v goste na praznik.

Pa pomeniva se torej o pesemci „Vrnitev“, ki je bila natisnjena v zadnji „Vigredi“ in jo je bil spesnil naš Anton Vodnik. Žalostila si se, tako praviš, ker so tvoje sestre pesemco zavrgle, češ da ni lepa, da je „kar tako“ za „mašilo“ zašla v „Vigred“. In končno si pod temi odločnimi sodbami tudi sama začela dvomiti nad vrednostjo te pesemce.

V tvojo tolažbo naj takoj povem, da je pesem „Vrnitev“ nekaj tako rahlo nežnega, tako dekliškega, tako lepega, tako neposreden izraz, oziroma doživetje dekliške duše, da ji prav gotovo ne moremo odrekati pesniške vrednosti.

Razmisli! Kaj je lepo?

Lepo je samo to, kar more v meni, v moji duši vzbuditi lepoto, tako da duša sama zapoje, zaživi kot v hipnem čudežnem gledanju same sebe, da vsa vztrepeče, da je kot daljno brnjenje zvona, ki se ga je rahlo dotaknila nevidna roka. To notranje trepetanje, to sladko žejanje, ki smo ga doživeli ob pesmi, je najjačji znak, da je naša duša sprejela vaše svoj delež lepote. In ker je to lepoto doživela ob pesmi, je morala pesem sama biti — lepa!

Zakaj je bila dekletom pesemca „nejasna“? Zakaj so ostale ob njej mrtve?

Veš, niso še uglašene njihove duše na ta tako neposreden izraz modernih umetnikov. Vajene so zvencegega ritma (én, dve, én, dve . . . ali: én, dve, tri, én, dve, tri . . .), rim, ki se ob koncu vrstic čedno „ujemajo“, lepih primerov, slik iz narave, skratka: vajene so v pesmih besed, ki se lepo slišijo. Toda z vsem tem morejo svojo dušo le nekako zunanje okinčati, niso pa še globoko v duši sami

lepote doživele. Kadar bodo lepoto v sebi doživele, jim take pesemce več ne bo treba „razumeti“.

Ti si skušala pesem z razumom obrazložiti. Podala si nekako po vrsti doživljaje deklice sliko za sliko. Zelo rada bi jaz vedela, ali se ti je zdela pesem že precej lepa, ko si jo parkrat prečitala, ali šele potem, ko si jo sama sebi „razložila“ z zaporednimi slikami. Spomni se in odgovori mi!

Ti si skušala zajeti misli umetnikove tako, da si jih prenesla na usodo deklice, ki je padla in se vrača na pravo pot. Pa ni treba tako daleč hoditi. Doživela si pesem sama že tisočkrat, le da nisi mislila takrat na doživljaj, temuč si samo doživljala. Morda si pesem takole doživela:

Večer je. Greš skoz rahlo svitanje neba. Duša zavzdihne (tedaj si se vrnila vanjo, ker si se hipno zavedla njenega tajnega življenja, ki v celodnevem delu leži odmaknjeno od tebe) in zatrepče rahlo hotenje nečesa, nečesa. Drhtiš, šepetala bi, da ne veš kaj; sladko ti je; pride k tebi kot daljen zvok z neba od duše, ki je v tebi in te boža. Žalostno ti je v sladkem domotožju — vse pa je slutnja, vse je kot za tančico, ne moreš govoriti — samo drhtiš, drhtiš. (To sladko, nejasno drhtenje je označil pesnik z drugo kitico:

Kot dvoje žalostnih dlani
me išče rožmarinov vonj.

Išče me od vsepovsod to grenko — sladko zaslutenje življenj, ki so izven mene). Nato hipno svitanje — lahni vzdih kot ob razodetju:

Daleč, daleč v meni
bela meglica gori.

Kot da se v duši sklene dvoje dlani v tihi molitvi: zaslutim v sebi Marijo, smehljanje njenih čudežnih lepot, ihtenje hrepenenj po belih svetovih, ki se razcveto v meni; začutim, da nosim v sebi Marijin obraz: deklica sem, čista sem — slika moje duše je njena slika.

Doživetje Marije in doživetje praslike lastne deklinške duše se zlije v blažen vzdih, v molitev, v tiho sladko plakanje vseh hrepenenj v meni. Zaprem oči in — duša moli . . .

Tako je doživetje pesmi „Vrnitev“ pri vsakem v različnih odtenkih. Preberi pesem še enkrat, da, še večkrat, tudi svojim sestram — ne z besedami samo, preberi jo z melodijo in morda s temi mojimi opazkami. Morate oživeti ob njej, tako lepa je!

Kako te bom čakala, da prideš zopet, Jelka moja! Ali ne trepeče tvoje življenje v meni kot sladka skrb —?

MODA IN TI.

ANICA PODRŽAJ.

Moda! Ta beseda, nekoč tuja se je udomačila celo v najbolj preprostih slojih človeške družbe. Postala je vsakdanja znanka, vladarica sveta, zlasti pri ženskem spolu. Moda vlada nad obleko, uravnava lase, zapoveduje obnašanju in govorjenju, vsiljuje se celo v razne znanosti. Modni se je komaj ustavljal; bolezen je, ki povsod gospoduje in jih mnogo okuži.

Posebno veselje najde moda nad obleko. Izbira barvo, določuje kroj, predpisuje dolgost. Zdaj nekaj odreže, zdaj spet prišije, vsak čas izpreminja nazore: moda ni nikdar stanovitna. Podobna je nagajivemu otroku, ki ni nikdar zadovoljen.

Nekoč ni bilo tako. Ni bilo tako, dokler je bilo ljudstvo značajno. Le nestanovitni, izpremenljivi značaj zahteva vedno zunanje izpremembe, zakaj kakršen je človekov značaj, taka je navadno njegova zunanost. Vedno nova moda kaže, da ni več tistega stalnega značaja, ki je dičil naše pradede, da je značaj nevzgojen, zlasti ženski, ki je že po naravi bolj nestalna kakor moški. Dobro vzgojen značaj se zadovolji z malim. „Vzgajajte značaje,“ piše Lalanne, „in modnih salonov bo kmalu konec!“

Moda pa ni le zrcalo značajnosti, temuč tudi zrcalo splošne notranje kulture. Poglej človeka, kako je oblečen in spoznal boš, koliko je izobražen. Kultura zahteva, da se vsakdo oblači po svojem stanu. Obleka mora biti primerna stanu, primerna starosti, primerna osebi. Za preprosto ljudstvo naj bo snažna, toda preprosta in ponižna! Tega žal pogrešamo v sedanjem času. Isto modo, ki jo nosijo hčerke bogatašev v mestih, skušajo posnemati tudi kmetijske mladenke po deželi. Tu ni več razlike: vse je svileni, vse gosposko. Je li to znamenje prave kulture?

Kultura pa tudi bogatim in gosposkim stavi meje. Toda tudi pri teh najdemo velikansko nerazumevanje kulturnih zahtev.

Zakon kulture zahteva dostojnost: vrhunec kulture je pa nraavnost. Kar nasprotuje nraavnosti, nasprotuje kulturi.

In sedanja moda? Ali ni znak propadanja? Tenka in kratka krila, ki komaj krijejo nagoto, roke brez rokavov, nogavice vse prozorne . . . ali ni to „prodajanje mesa, zapeljevanje slabotnih“? Ne mislim, da se je treba oblačiti kakor nune, z dolgimi krili, z zaprtimi vratovi, s pokrito glavo: tega ne zahteva nobena nraavnost in je zdravju nraavnost v kvar, nekulturna pa so tista oblačila, ki jih je rodila razuzdanost, nemoralnost, poltenost, tista namreč, ki vzbujajo strast in vodijo k nraavnosti. Obleka novih mod je nekulturna in po pravici ji nasprotujejo vsi modri vzgojitelji in je nečast ženskemu spolu in znak nizke ženske kulture.

Moda je postala nekaj tako vsakdanjega, da je ne more nihče prezreti; treba ji je ustreči, toda le v toliko, kolikor je ne moremo zavreči.

Ženski spol mora negovati svojo zunanost, varuje naj se pa tiste pretiranosti, ki jo stori smešno, tiste razuzdanosti, ki jo poniža. Vpraša naj se večkrat: 1. Kakšna obleka pristojna moji starosti? Kakšna obleka se sklada z mojim premoženjem? 3. Kakšno obleko dopušča moja čast? 4. Kakšna obleka je prikladna moji osebi?

Žena, ki bo znala modro rešiti ta vprašanja, bo dokazala, dá je značajna in izobražena.

MATI. TADEJA.

Ali je pogled, tako mil, tako globok — kot je pogled materin? Ali je srce, ki tako ljubi, toliko žrtvuje, trpi, odpušča — kot srce materino? —

V zgodnji pomladi je bilo. Dan dolgočasen, pust. Izpod neba je rosil droben dež, vmes snežinke, ki so se topile v cestnem blatu.

Moja mati je bila bolna, zelo bolna. Pravkar smo dali poklicati duhovnika, da ji prinese Popotnico. Tiho smo čakali njegovega prihoda. Teta je pripravljala za sprejem visokega Gosta, mati je željno prisluhala proti oknu.

Slonela sem pri oknu, zrla na blatno cesto — pa misli so mi bile pri materi . . .

In je zapel zvonček v daljavi.

„S popotnico gredo . . .“

Teta se je vznemirila, mati se je hrepeneče dvignila izmed blazin.

„Zdaj ali nikoli“, mi je narekovalo srce.

Planila sem k postelji. Odločen mi je bil korak, a roka je trepetala. Nalahno sem pogladila materino čelo . . . V grlu me je stisnilo, da nisem mogla izreči besede, tiste velike besede . . .

Pogledala me je mati s pogledom, ki mi je pričal, da me je razumela. Vedela je, kaj hočem, česa jo prosim. Pogled je zadostoval, da mi je videla v dušo, skesano, odpuščanja prosečo . . .

V tem pogledu, dolgem in resnem, sem brala ljubezen in odpuščanje . . .

„Mati!“

Zdrknila sem kraj postelje.

Cingljanje je zapelo podoknico . . .

„Mir bodi tej hiši!“

„In vsem, ki v njej prebivajo“.

Ah, mir je bil v moji duši, oni veliki mir, ki ga vlije v dušo materino odpuščanje.

MATI, DAJ . . . !

TADEJA.

Mati! Snivaš v črni ruši —
pokoj ti!
A ljubezen tvoja
nad menoj bedi.

Če vihar usode bi podrl
me kdaj v življenju —
mati, daj,
da ne bo me strl —
da v trpljenju
od solza
pot bom našla
do Boga!

SPOMINI NA MALEGA ZLATKA KNEŽEVIČA.

IZ DNEVNIKA NJEGOVE SESTRE ALENKE. — P. ROMAN, O. F. M.

12. januarja 1918.

Dunajsko Novo mesto.

Zlatku je danes precej bolje. Zopet sme nekoliko brati. To ga tako veseli, da je ves iz sebe. Jaz ga imam tudi vedno rajša, zlasti zadnji čas sem ga tako gorko vzljubila, ko je toliko trpel. Kadar ga vidim, kako mu žare blede lica, ko ravno kaj lepega bere, se mi vedno zasmili, ker mora toliko trpeti. Poslednji čas je postal silno zamišljen in če le more, prosi mamico ali mene, da mu pojeva lepe stare dalmatinske pesmi. Zlasti mu ugaja tista: „Pisma od kralja Vladimira“. Mama mu je pela sledeče vrstice:

„Ja sam ćerca kralja bugarskoga,
Samuela, gospodara tvoga.
Razplitat ću žute kose moje,
ljubit ću mu skuta i kolina,
noge ću mu suzam polivati,
živim ću ga Bogom zaklinjati,
da te pusti iz tamnice tamne . . .
Nek se tvoja obeseli majka,
kad ugleda Vladimira sinka“.

Zlatko je nenadoma zaplakal, ovil mami roke okrog vrata ter jo ihte zaprosil, naj se kmalu vrnemo v ono veliko hišo pri morju, kjer mu je peval stari Adulár (vratar naše hiše v Dubrovniku) sleherni večer prelepe pesmi . . . Vedno sanja o domovini. Dobri Bog mu skoraj vrni zdravje!

14. januarja.

Sinoči me je pozno zvečer poklical k svoji posteljici. Tiho mi je šepnil: „Alenka, preberi, prosim, še enkrat ono pesem o angelu, ki si jo danes zjutraj brala“. Začudila sem se in odšla po knjigo. Brala sem mu nekaj verzov:

Spavaj, sinko,
angel tvoj nad tabo čuje — — —

Nenadoma me je prekinil in z otožnim smehljajem me je vprašal: „Alenka, ali je težko umreti“?

„Zlatko, zakaj vprašuješ to“?

Komaj slišno je odvrnil: „Veš, Alenka, umrl bom, vem, da bom kmalu umrl“.

„Moj mali Zlatko, ne smeš tako govoriti. Ozdravel boš in spet bomo šli nazaj v našo hišo tam doli ob morju. Zopet ti bo Adulár prepeval pesmi“.

„Ne, moja Alenka, jaz dobro vem, da bom kmalu umrl. Videl sem angela. Bil je čisto bel in imel je velike, lepe peroti. Roke so mu bile razprostrate in ljubeznivo se mi je smehljajal. In nad belim čelom mu je blestela zvezda v čudovitem soju“.

Nato je še tiše pristavil: „In sedaj vem, dobro vem, da bom kmalu umrl“.
— Po teh besedah je bridko zajokal in se obrnil v steno. Tolažila sem ga in spraševala, kaj ga boli in zakaj joka. Ihte mi je pripovedoval, da je bral mojo knjigo, ki sem jo bila pozabila na mizi. Knjiga nosi naslov: „Vojna in človek“. Motto se ji glasi:

„Skozi življenje gredo,
pišejo mogočna dela
s tisočev krvjo —
za dom — — —“

„Glej, Alenka tudi naš papa je padel na bojnem polju in kako dober je bil! Lepe knjige je pisal, sedaj jih pa ne bo več — z njegovo krvjo so pisali mogočna dela. Tedaj sem še bolj zaželel, da bi postal jaz velik pesnik in pisatelj in bi pisal take pesmi in še lepše kot jih poje naš Adulár. O veliki, neizpremenljivi ljubezni do domovine bi pel, da bi živeli zanjo in ne umirali. Da bi se je vsi oklepali z vročo ljubeznijo in oni, ki so jo zapustili, bi se zopet vrnili njej edini v naročje. Ko bi bili vsi njeni sinovi zbrani, bi ji v iskreni ljubezni zidali in stavili mogočne spomenike, pa ne samo kipe in sohe, temveč velike, lepe hiše, šole, da bi se v njih njeni najmanjši učili vsega lepega in plemenitega. Zidali bi bolnišnice, da bi v njih sinovi one domovine našli leka in zdravja. Stavili bi samostane, ki ki bi v njih modri možje pisali učene knjige. Take, kot jih je papa imel v gimnaziji in mi je pravil, da so jih pisali menihi. Glej, Alenka, vse to sem hotel, zdaj pa ne bom mogel, ker bom umrl.“

Spet sem mu rekla, da ne bo umrl, da je zdravnik rekel tako. Tožno me je pogledal in s trudnim glasom rekel: „Angel me je klical in jaz vem“. Pobožala sem ga po vročem čelu in kmalu je zaspal. Sama ne vem, kaj bi dala zato, da ozdravi. Vedno bolj ga ljubim. Komaj dvanajst let ima, pa je tako razumen. Mamico bom prosila, naj ga zaobljubi naši ljubi Gospe Senjski.

15. januarja.

Roka se mi trese in se obotavlja napisati kruto resnico. Oči me bole od joka, veke se mi od truda zapirajo. Ali naj se iztožim . . . ?

Danes popoldne ob peti uri me je strežnica nenadoma pozvala k Zlatku. Napol je sedel v postelji in se je ob mojem prihodu nekoliko okrenil. Za trenutek sem videla njegove oči. Tako jasno in čudovito globoko me še nikoli ni pogledal. Prijel me je za roko, z drugo pokazal proti baldahinu svoje posteljice in mi tiho šepetal: „Alenka, ali vidiš angela? Sedaj pojdem ž njim, ker me čaka“. Ko sem ga hotela tolažiti, se mi je oklenil vratu in me prekinil: „Alenka, še nekaj te prosim. Reci staremu Adulárju z Bogom in mu povej, da ga prosim, naj pride včasih zvečer na moj grob in naj ondi svira one lepe stare pesmi. — — — Kajne, saj me boste pokopali tam ob morju v domovini? Sedaj poklič! — — —“

Zadnje besede je z velikim trudom izgovoril in drobno telo mu je omahnilo nazaj v blazine. Kriknila sem v strahu, da je morda že mrtev. Mama je prihitela iz sosedne sobe. Z izrazom nepopisne ljubezni se je sklonila k njemu in ga molče privila nase. Z lastnim srcem je hotela zadržati življenje v njem, z lastnim dihom presteči njegov smrtni dih . . . Stisnila ga je k sebi rahlo in močno v veliki upajoči in verujoči ljubezni.

„Zlatko, sinek ljubljeni!“

Poslednjikrat jo je pogledal, njegov zadnji vzdih je pobožal njeno lice, z nežnim nasmehom na ustnicah je tiho rekel: „Mama, angel kliče . . .“ in njegova glavica je omahnila in zdrknila z materinih ramen. Položila ga je na posteljo, premagana od velike boli je padla na kolena in usta so ji zastokala: „Mrtev . . .“

5. marca.

Dubrovnik.

Krasen večer je. Na zapadu je solnce pravkar zadnjikrat poljubilo morsko ravan. Valčki se rahlo zibljejo. Skozi pinije in oljike šumi reber, vmes pa plavajo glasovi Adulárjevih gosli k meni in mi bude otožne spomine — — — Ah, že vem, kaj svira. Ono čudovito nežno in globoko občuteno pesem o sinu, ki je zapustil majko domovino in se sedaj potrj in razočaran vrača k nji — v nežni ljubezni jo proseč:

„Primi opet svoje diete,
do vieka će tvoje biti,
ljubit tebe svako doba,
u tvom polju daj mu groba,
tvojim cviećem grob mu kiti . . .“

V sosedni sobi mama zopet plaka, žaluje za Zlatkom. Zlatko moj ljubljeni, zakaj si umrl? — — —

DEKLIŠKA.

CILKA ŠORLIJEVA.

Oj, nageljček na oknu,
li veš, na koga mislim,
ko tebi vsako jutro
skrbno prilivam?

Ti veš?
„O, da!“

Zdaj stokrat rajša te imam!
Z ljubeznijo najnežnejšo
te bodem zalivála,
odslej še bolj za tebe se bom bala.

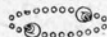
O, čuvaj zvesto moje mlade sanje,
naj nihče še ne ve mi zanje
kot ti in on . . .

V SVETIŠČU.

JULKA ŠUŠTERŠIČ.

V svetišču božjem
večna luč odseva . . .
Kot nežna meglica
molitev se dviga v nebo.
Kot hladna rosica
blagoslov rosi na zemljo.
V svetišču božjem
srca mir odeva . . .

V TOVARNI ZA ŠIVANKE.

PROF. FRANC PENGOV.

Ali si že kdaj čula, ljuba čitateljica, kako izdelujejo malo, preprosto šivanko, ki jo imaš tolikokrat v roki? — Je pač kosce jeklene žice ta šivanka, ki ima na enem koncu ostrino, na drugem pa uho, tako si misliš, kajne? In vendar se suče dan na dan tisoč in tisoč spretnih rok in je bilo treba mnogo razuma in premišljevanja, da dobiva ta mala stvarca danes življenje po tako nizki ceni. Šivanka nam je sijajen zgled za blago, kojega porabna vrednost je brez primere večja od njegove cene v trgovini. Zato je žena Eskimojca ali zamorka vsa srečna, če ji pokloniš nekaj šivank. Kakor solčna svetloba prekaša motno leščerbo, tako nadkriljuje šivanka tiste, priproste pripomočke, ki jih ponuja narava napol divjim narodom — bodisi bodeč trn ali ostro ribjo koščico.

Ne misli pa, da je šivanka šele otrok novega veka. Že stari vzhodni narodi so rabili izvrstne šivanke. Brez njih si bohotne potratosti njihovih oblačil ne moremo misliti. Pa tudi vezti so znale naše tovarišice v davno preteklem starem veku. Rimljani so imenovali vezenje „slikanje z iglo.“

Izdelovanje moderne šivanke je omogočilo v večji meri šele 14. stoletje, ki uči, kako se železna žica „vleče“ na preprost mehanski način. Izdelovali so jih na roke moške, žene in celo nedorasli otroci na Nemškem. Zibelka je pa tej obrti tekla v Norinbergu, kjer so pred vojsko proizvajali tudi znane „livnike“ kot učilo za lene in nenadarjene šolarice. Od Norinberžanov so se učili Francozi, Angleži in Španci. Angleži so se s to šolo izvrstno okoristili. Okrog l. 1650. so se lotili proizvajanja šivank v velikem, izumili v ta namen potrebne načine izdelovanja in stroje. Tako so postali za dolga leta glavni svetovni dobavitelji za ta predmet. Pozneje je nemška spretnost dosegla angleško in jo celo prekosila. Zavist in pohlep pri obeh narodih sta rastle brez konca, dokler se nista skoraj udušila v lastni krvi tekmecev v letih 1914—18.

Sedaj pa, cenjena bralka, stopi z menoj v tovarno za šivanke, da si jo vsaj površno ogledaš. Jekleno žico, ki je drugod kupujejo, prirezavajo posebne strojne škarje na dvakratno dolžino bodeče šivanke in jo v ognju gladko izravnavajo. Tem koscem pravijo Nemci „šahti“. Zakaj tako, menda sami ne vedo.

Prijazni delovodja nas vodi v brusalnico. Med brusnimi kamni dobivajo „šahti“ v tem prostoru na obeh koncih ostre špice. Kamni se sučejo po 1200 krat na minuto in nudijo očem krasen prizor. Kot ognjen slap odletavajo iskre v širokem žarečem pasu, da kar oči jemlje.

S temi šahti, ki so na obeh koncih izbrušeni, pojdemo sedaj v štancarno. Rezki udarci strojnih kladi, ki udarjajo 80 do 100 krat na minuto, napravljajo sredi šahtov vdolbine za dvoje ušes.

Precej na to izvrtakovalno ušesi in šah gre na dvoje — pred seboj imamo dve igli. Seveda je treba vsako uho še lepo obrusiti, da se nit v njem ne trga.

Prevažan proces, h kojemu hočemo sedaj spremiti šivanko, je cementovanje, ki ima dati igli pravo trdoto. V ta namen iglo najprej belo razžarijo, potem jo pa vržejo v kad z oljem. Kako ti zasikne nesrečnica ob tej grozni spremembi topline! Vendar je to dobro zanjo — trpljenje ji silno utrdi značaj! Da pa nepostane le preveč krhka in „štimana“ — to bi gospodinjam ne bilo všeč! — mora znova preko pekočih železnih plošč.

Jeli naša šivanka sedaj popolnoma izgotovljena?

V glavnih potezah pač, toda treba je še mnogo podrobnega dela, da postane vzorna šivanka. Ni dovolj, da so ji odvzeli njene napake, oklesali njeno robotost,

treba ji je dati tudi lepote. Čudovit je proces poliranja. Po 200.000 šivank zavijejo s smirkom, oljem in milom v močno platno in jih gnetejo med žlebičastimi (brazdastimi) jeklenimi ploščami drugo ob drugo. Ko še konice nekoliko bolj poostrijo, pošljejo šivanke v oddelek za zavijanje.

Morda si misliš: Ta operacija me pa ne zanima ravno preveč. Toda prosim te, draga sestra, opazuj samo to, kako bistroumno urejajo dečki ali deklice igle, da leže vse v enaki smeri! Kako bi izvršila to delo ti, prijateljica? — I no, vzela bi iglo za iglo in bi položila konico h konici, uho k ušesu. — Hm, ali vidiš, kako se posmehuje mladina tvoji dolgočasni metodi? Poglej tega dečka! Z ravninom poriva celo skladovnico neurejenih igel proti robu mize. Naenkrat se jih prekucne cela reč čez rob mize in pocepajo na tla — vse tiste namreč, ki so ležale v skladovnici z debelim koncem naprej. Kar jih ostane na mizi, lahko precej zavijejo.

Pa vsak zavojček mora imeti natanko določeno število šivank. Treba jih je šteti. O, to pa znam, si misliš! Le počasi, stavim, da ne znaš tako kot naši mladi delavci v tovarni. Opazuj! Pred deklico leži cela vrsta igel druga poleg druge. Pa ti seže umetnica z dolgo iglo mednje, na videz čisto slučajno, in izloči iz vrste določeno število, recimo 50. Potisne jih v škatljico ob robu mize. Niti opazila nisi, da je otrok kaj štel in vendar zadene vselej število, ki ga hoče imeti. To se ne pravi več „šteti,“ temveč taksirati (ceniti) z nepojmljivo gotovostjo. Kakor začuti koklja, da manjka pišče, ne da bi svoje malčke štela, tako naša mlada znanka v tovarni z očesom natanko čuti, kam mora seči roka po določeno število igel.

Tako se torej izdeluje mala šivanke, ki sama zase skoraj nima teže, in vendar je romajo težki vagoni po širnem svetu. Ena sama velika tovarna v Izerlonu na Nemškem je pred vojsko pošiljala 7 do 8 velikih vagonov vsako leto samo na Kitajsko. Kilogram najfinejših šivank, ki obsega okoli 5000 kosov, je stal takrat 18 kron. Večje nemške tovarne so delale s 500 delavci in kakimi 60 konjskimi silami. Sploh sta Nemčija in Anglija izdelali devet desetih vseh šivank, ki jih je potreboval svet.

Kdor nam ni vrnil prve številke, ga smatramo za naročnika in prosimo, da takoj poravna naročnino.

ZDRAVSTVO.

DOKTORICA MALKA ŠIMEC.

„Naša dekleta so lahko lepé
ko solnce posije, pa v senco zbeže.“

Pod tale napis bi lahko spravile razgovor o raznih stvareh: o dekliški lepoti, o naših dekletih sploh, o prijetnem oddihu v senci — toda, ker stoji pod naslovom „Zdravstvo“, ne bo nobena od navedenih stvari prava. Pač pa se hočemo pomeniti o vprašanju, kakšen pomen ima solnce za živo prirodo in kako važen varuh našega zdravja je.

Že v šoli smo se učili, da je solnce izvor življenja. Daje nam svetlobo in toploto. To dvojno je brezpogojna potreba vsega življenja. Naša narava nam jasno kaže, kako potrebno nam je solnce; zato se čutimo telesno in duševno prenovljene, ko nas po dolgem zimskem času zopet obsije. Vse se nam zdi stokrat lepše in stokrat prijetnejše. Znan je izrek, da se narava spomladi pomladi — in če primerjate besedi „spomlad“ in „pomladiti,“ boste videli, da pomenita eno in isto stvar.

Pomladimo se mi, pomladi in poživi se tudi vse ostalo stvarstvo pod vplivom blagodejnega solnca. Vse kaže veselje in nepremagljivo voljo k življenju — zato raste in se razcvita.

Spomladi tudi slab opazovalec vidi in čuti solnčno moč; nič manjša, čeprav manj vidna površnemu očesu, je njegova oživljajoča sila tudi v drugih časih.

Poglejmo po uradih in tovarnah, kjer sedi kopica ljudi zaprtih čez dan v tesno zidovje. Bledi so in nežni, slabotni in bolehnii. Na njihovem obrazu se vidi, da jim nečesa manjka. Ne toliko hrane ali počitka, čeprav je tudi kakšen tak med njimi; največ je krivo to, da so obsojeni živeti brez solnca in zraka. Po delu pa morajo domov na domače posle, namesto da bi se osvežili v čistem, od solnca prepojenem zraku. Solnce sploh nima priložnosti, da bi osvežilo in prenovilo njihovo telo.

Stanovanja so zaprta in neprezračena, morda že sama po sebi mračna, za-tohla, prenapolnjena ali celo podzemska. Kje je solnce, da bi razkužilo ta stanovanja?

Odpirajmo, zračimo svoja stanovanja! Poleti in pozimi in ob vsakem vremenu. V stanovanjih preživimo velik del življenja, zato delamo za svoje lastno zdravje, če skrbimo za zračno stanovanje. Prostorii brez zadostnega zračenja in brez solnca so izročeni plesnobi in nevidnim škodljivcem človeškega zdravja-bakterijam. Bakterije pa se solnca boje, ker je njihov največji sovražnik. Najbolje se razvijajo in uspevajo tam, kjer ni solnca; solnce jih pokonča v kratkem času. Zato so stanovanja brez solnca slaba in nezdrava. Zato je jetika, ta najstrašnejša morilka ljudskega zdravja, najbolj razširjena tam, kjer živi mnogo ljudi skupaj v neprezračenih temnih prostorih. Človeško telo je lačno in žejno solnca; brez njega vene in če se naseli bolezen v njem, nima moči, da bi se ji uspešno uprlo.

Švicarski zdravnik dr. Rikli je rekel: „Velik pomen ima voda, večji pomen zrak, največji solnce.“

Za vse pomeni torej solnce vir življenja, vir zdravja in veselja. Iz tega razloga se je naučil človek imenovati „sonlčno“ tudi vse ono, kar nas po svojem bistvu ali delovanju spominja blagodejnega solnčnega vpliva: veselega, dobrega človeka imenujemo „solnčni značaj,“ najlepšo in najnedolžnejšo dobo našega življenja „solnčno mladost“; zato imenujemo veselje, to najlepše in najplemenitnejše, kar imamo, tudi „solnčno veselje.“ In takih primerov bi lahko našteali še več. —

Žal je med tistimi, ki bi vtegnili uživati solnčno naravo, dovolj takih, ki tega ne delajo, ker živie v predsodku, da jim solnce škoduje. — Gotovo je že vsaka od naših čitateljic videla na travniku ali na vrtu, kakšna je trava, na katero smo za nekaj časa položili desko ali kaj podobnega. Taka trava postane nežna, mehka, blede rumena. Izpostavimo jo toplemu solncu ali jačjemu vetru in zvenela bo. Nima več moči, da bi se prilagodila in po potrebi tudi uspešno branila vremenskim spremembam. Takim rastlinam podoben je človek, ki večino dneva prečepi v zaprtih zidovih. Škoduje mu solnce, škoduje mu zrak in vsak vetrič mu povzroči prehlajenje. Iz istega vzroka smo spomladi najbolj dovzetni za razna prehlajenja in že po kratkem sprévodu utrujeni in zbiti. Ljudstvo pravi, da je pomladni zrak „strupen“. Večje krivice ne moremo storiti naravi kot ji storimo s tem, da ji očitamo kaj takega. Zrak ni strupen, le mi smo slabi. Pozimi se je pomehkužilo naše telo. Po kratkem času teh slabosti ne čutino več, telo se je utrdilo. Ko bi se ljudje hoteli nekoliko potruditi in bi hodili vsak dan na solnce, sčasoma pa vedno več, bi videli, da jim solnce ni škodljivo, temveč koristno in zdravo. Lica bi postala tudi njim lepo rdeča, koža bi postala sveža, rujava, bili bi zdravi in veseli.

Včasih so smatrali ljudje-nespametniki! — tiste žene za posebno lepe, ki so imele kožo belo in nezarjavelo od solnca; žal je še danes mnogo takih deklet, posebno na deželi, ki mislijo, da je sveža, od solnca ogorela koža nekaj grdega,

„kmečkega.“ Dekleta, mestna in kmetiška, dajte si dopovedati, da je nežno in bledo samo tisto, kar je slabotno in mehkužno kot cvetka v rastlinjaku. Lepo pa je ono dekle, ki je zdravo, utrjeno in ogorelo. Barva rujava je prava. —

Solnce pa nima samo osvežujoče in oživljaljoče moči, temveč tudi naravnost zdravilno moč. Solnce je sovražnik plesnobe, gnojenja in bolezní, prav posebno pa jetike. Zato priporočajo zdravniki jetičnim, pa tudi bolehnim in okrevajočim, da se gibljejo mnogo na zraku in solncu, da jemljejo solnčne kopeli, da gredo na letovišče, kjer so lahko ves dan na svežem zraku; zato pošiljamo slabotno in skrofulozno deco v solnčne kraje in jim ustvarjajo napredne države šole na prostem (tudi Jugoslavija jih ima par) in jim pripravljajo počitniške kolonije v lahkih šatorih pod vedrim nebom.

Solnca nam manjka!

NAŠA ORGANIZACIJA.

„Vigred“ prihaja to pot brez plašča, brez ovitka. Morda še niti opazile niste, da je ovitek prve številke namenjen za ves letnik. To ni morda zgolj izraz skromnosti vsled draginskih zahtev, temuč je velikega praktičnega pomena. List se mnogo lažje shranjuje in ima v redu, če deneš vsako novo številko precej v skupen ovitek. Celo neki profesor in doktor se je pred kratkim pohvalil, da ima „Mladost“ letos vedno pri roki, ko ima skupen ovitek za celo leto, dočim je poprej imel posamezne številke med raznim drugim papirnatom blagom zamešane. Tako ravnajte tudi vse Vigrednice in kmalu boste na jasnem da poedinim številkam prav nič ni treba lastnega ovitka. Upamo, da se bo na to privadila tudi tista naročnica, ki je glede prve številke „Vigredi“ izjavila, da je najlepše na celém listu ravno ovitek. Tako bo primorana dejati naš list brez ovitka pod svoj drobnogled.

Naša predavanja. Šele prva pola napovedanih predavanj je dotiskana, ko to pišem. Zakasnelo se je vsled preobloženosti tiskarne. Glede teh predavanj bi bilo še sledeče omeniti. Naša organizacija nima zgolj namena, poštna dekleta organizirati, jih zabavati in jim nuditi možnost, da telovadijo in igrajo. V okrilju organizacije jih hoče tudi izobraževati, predvsem srčno, potem pa tudi umsko. Mnogo vprašanj se da sprožiti, mnogo stvari razložiti, ki so v poklicnem življenju deklet praktičnega pomena, pa so o njih mnogo premalo poučena. Ravno vsled tega se je nekaterim zazdela naša „Vigred“ premalo praktična. Toda treba je pomisliti, da naš list redko izhaja, in ima zelo omejen prostor. Ne more biti posebno praktičen, ker bi nujno postal ali dolgočasen, ali pa površen in luknjičast v svojih praktičnih naukih. Zato je naše mnenje, da naš list ne more naravnost nuditi te ali one vrste strokovne izobrazbe, temuč je njegova naloga, da na potrebo in možnost take izobrazbe pridno opozarja in obenem v na-

ročnicah na primeren način do nadaljne izobrazbe veselje vzbuja. Koliko se mu bo to posrečilo, je seveda drugo vprašanje, toda svoje stališče šmo hoteli s tem pojasniti. Če se spremene razmere in zahteve, bomo seveda pripravljali listu smer spremeniti.

Drugačen namen pa imajo tu omejena predavanja. Vsako zase je zaokrožen pouk na svojem poprišču in nudi naravnost del strokovne izobrazbe. Zato bodo ta predavanja izvrstno dopolnilo k „Vigredi“ in bo „Vigred“ tudi pridno nanja opozarjala. Razlika je v tem, da je list kot glasilo organizacije obvezan za vse članice, predavanja so pa obvezna le za krožke, za poedine Orlice ne — da jih preveč ne obremenimo. „Vigred“ je namenjena za domače branje, da vzdržuje stik z organizacijo tudi v domači hiši, predavanja so določena predvsem za skupno obdelovanje na dekliških sestankih. Če pa katera more in hoče, ji seveda zelo priporočamo, da si tudi sama zase omisli celo zbirko predavanj ali vsaj tiste pole, v katerih najde predmet, ki njo zlasti zajema. Dobe se predavanja pri Nabavni zadrugi v Ljudskem domu v Ljubljani. Cena 5 Din za polo (4 predavanja.)

Prva pola predavanj prinaša 4 razprave.

1. Čemu je ženskam potrebna izobrazba? — To je nekak uvod k celi zbirki predavanj, pa se zelo pregledno peča s takozvanim „ženskim vprašanjem“ in dokazuje, da bodo mogle žensko vprašanje rešiti le ženske same in sicer izobražene ženske.

2. Telovadba in njen pomen. — Strokovnjakinja zdravnica izreka veljavno besedo o dekliški telovadbi. Važna je ta beseda zlasti za Orlico telovadko, ki dostikrat sebi in drugim ne zna dati trdnega odgovora na vprašanje. Čemu telovadim?

3. Lepo vedenje doma in v družbi. — Samo umska in strokovna izobrazba še ne dela človeka. Svojo osebo in z njo stvar, ki jo

zastopaš, boš uveljavila pred ljudmi, ako boš znala primerno nastopati, ako bo tvoje obnašanje prijetno in vabljivo. S finim čutom za lepoto zunanje in notranje olikanosti opozarja predavateljica na to, kako se je treba obnašati ob raznih prilikah: v domači hiši, pri jedi, na cesti, na obisku, v društvu . . .

4. Kako si izbiram prijateljico? — Kaj je važnejšega za mlado dekle nego toplo, sozveneče srce, v katero lahko preliješ vsa čustva hropeneče notranjosti? Ali boš pa tako srce našla v vsakem dekletu tvojih let, tvojega stanu? Izkušena sestra ti daje v tem predavanju navodila, kako izbiraj, da boš izbrala prav.

Kakor hitro pridejo nadaljne pole, bomo sproti spregovorili o njih. Sezajte pridno po teh imenitnih pripomočkih tako potrebne izobrazbe!

Vzorna „Božičnica“. — Katera naša inteligentnejša prijateljica bi hotela sestaviti in nam poslati program za vzorno in res lepo božično

prireditve (akademijo)? Želeli bi takih programov za gojenke, mladenke in članice (ali tudi mešano). Sestojali naj bi programi ne (predolgi!) iz petja, deklamacij (nagovora?) božične igre, morda tudi godbe in telovadbe (primerne simbolične vaje . . .) žive slike (skupine) itd. Vse točke morajo izražati skupno idejo. Program mora biti lahko izvedljiv. Za vsako nasvetovano točko pristavite, kje se dobi! Pošljite v enem mesecu „Vigredi“.

Tekme so minule. Članice so se jih udeležile v 79 krožkih. Zaslužilo je: veliko diplom 7, malo 14, pohvalno pismo 10 krožkov. 37 jih je ostalo brez darila. Krožki, ki niso tekmovali, se morajo opravičiti Orliški podzvezi. Mladenke so tekmovali v 27 krožkih in zaslužile: veliko diplom 4, malo 6, pohvalno pismo 9, brez darila 8 krožkov. Gojenke so tekmovali v 17 krožkih. Prejelo je veliko diplom 5, malo 4, pohvalno pismo 3, brez darila 5 krožkov. Podrobno poročilo prinese „Orlovski vaditelj“.

○○○○○○○○

RAZGLLED PO ŽENSKEM SVETU.

„Slovenka“, ženski list v Julijski Krajini. Poleg dveh listov, ki smo jih omenili v prvem zvezku naše „Vigredi“, imajo naše sestre v Italiji še tretji list „Slovenko“, ki izhaja sedaj prvo leto v Gorici. Doslej je izšlo 7 števil. List stoji na trdnem krščanskem stališču in je pod vodstvom G. Ferjančičeve prav spretno urejevan. Prinaša lepo povest dr. Preglja in druge leposlovne sestavke. Poleg tega je najti v njem prav zajemljivih in poučnih stvari z raznih polj, ki zajemajo žensko dušo. Zelo v ospredju je v njem narodnostna ideja. Tudi modi posveča dokaj pozornosti. Stane 10 lir za vse leto in se naroča pri upravi, via Ponte Isonzo 10. — Agilnost in podjetnost vrlih Primork je občudovanja vredna. Narod, ki ima tako zavedno ženstvo, ne bo utonil v tujem morju. Veselo je opazovati njihov trud, da bi pretegnile v svoj idejni krog tudi neodrešene koroške sestre, čeprav žive same pod tujim jarmom. Slovenke v Jugoslaviji, podpirajmo plemenito stremljenje sosester onkraj državnih mej, podpirajmo jih zlasti moralno s tem, da tudi same neprestano stremimo za vsesplošnim prosvetnim napredkom!

„Splošno žensko društvo“ so si ustanovile zavedne slovenske žene in dekleta v Gorici. V svoj delokrog je zajelo veliko število krščanskega ženstva. Živahno delovanje društva je razvidno iz tega, da so se v njegovem okvirju ustanovili mnogi odseki s tesno začrtanim programom. Tako n. pr. odsek za ročna dela prav po ceni preskrbuje podeželankam potrebščine za ročna dela in posveča veliko skrb narodnim vezeninam. Dobrodelni odsek skrbi zlasti za prilična obdarovanja slovenske dece. Kljub oviram od strani šolskih oblasti se mu je posrečilo že mnogo storiti v prid narodnega na-

raščaja.

„Prosvetna zveza“ v Gorici pridno organizira dekliske krožke po deželi. V ta namen prireja tečaje v večjih podeželskih krajih. Krožki imajo poleg drugega v svojem načrtu tudi telovadbo. Članice teh krožkov imajo poseben krog: primorsko narodno nošo.

Žensko dobrodelno udruženje v Trstu deluje že od novembra 1922. Program mu je: Dobrodelnost, prosveta in pouk v ročnem delu. Delo je razdeljeno med tri odseke, ki živahno delajo. Prosvetni odsek izdaja list „Ženski svet“, o katerem smo zadnjič poročali.

Dom za mlade delavke so ustanovili v Pragi. Dom je ves dan odprt, posebno opoldne in zvečer. V domu je posvetovalnica, kjer dobe delavke v vseh slučajih nasvete in navodila, čitalnica in delavnica, kjer sta delavkam ves dan na razpolaganje dva šivalna stroja. Vrše se tečaji za jezike, šivanje, štedljivo kuhanje. Vsak teden so telovadne vaje in vaje v narodnih plesih.

„Eva“ je značilni naslov enemu izmed listov krščanskega ženstva na Češkem. Izhaja mesečno v Olomucu in stane vse leto 15 Kč. Letos šteje že 20 letnikov. Videti je, da si stavlja zlasti en cilj: krščanski prepород in versko poglubitve. Za nas je zajemljiv zlasti vsled svojih dveh prilog: „Orlice“ in „Katol. učiteljica“. Naslova povesta, komu sta prilogi namenjeni. Iz tega je torej razvidno, da naše sestre Orlice na Češkem nimajo samostojnega glasila in smo jih me prekosile. Pa je tudi skoraj na prvi pogled jasno, da smo prav storile, zakaj priloga „Orlice“ je zelo majhna, prinaša pa zgolj strokovna razmišljanja in poročila s telovadnega polja. Njen ozki obseg kaže, da je pač — na-

jemnica v tuji hiši, njena vsebina pa utegne buditi krivo naziranje, da so Orlice zgolj telovadke in športnice, ne pa splošno vzgojna

dekliška organizacija. Je pa že naša „Vigred“ drugačna zastopnica slovenskih Orlic — zato zasluži našo ljubezen!

ooo○○ooo

OD SRCA DO SRCA.

(POMENKI Z GOSPO MARJO).

Otroci! Glejte, tako smo kramljale in smo dejale: Skoda, da jih ni več prišlo. Prijetno nam je bilo in nam bo še vedno bolj. Vsaki, ki se je oglasila, pošiljam odgovor danes. Pa smete vse prebrati moja pisma. Potem pa spet počakam, da pridete . . . vse, prav vse . . .

Kvišku srca! — Deklica, kako lepo je tvoje ime in kako vesela sem te bila! Veš, tako se mi je zdelo, kot da moram od daleč vzeti tvoje dlani med svoje, da bova skupaj molili. Zdi se mi, do so tvoje očke tako svetle in da te ima Bogec tako zelo rad. — Vprašuješ: Kako neki bi molila, da bi bilo Bogu in tebi ljubo? — Ne vprašaj mene, ker ti v tem ne morem odgovoriti, vprašaj svojo dušo! Kakor bo sama od sebe molila, tako bo najbolj prav — kot ptičica, ki poje brez besed vsak dan drugače, pa vedno naprej brez prestanka. Tako naj poje tvoja duša Bogu naproti. Ne išči besed — Bog razume vse drugačno — tišjo govorico. Glej, prideš v cerkev in sama ne veš prav, kaj bi. Reci Gospodu: „Glej, tvoj norček nič ne ve, samo tako tiho bo tu pri tebi ostal, ker mu je dobro tako. Otroček je tudi v mamičnem naročju, pa nič ne govori — mamica mu poje. In danes mi ti zapoj, da bom jaz poslušala tebe, Bogek moj! Ti znaš, jaz pa ne znam. Zakaj bi vedno ti poslušal? O, jaz bi tudi rada slišala!“ — In v tišini bo tvoja duša zaživela v njem. In tiho boš rastle. Sicer pa: najlepša mašna knjižica je tvoja duša. Poskusi v njej čitati! Pridi zopet! Da mi boš govorila vse lepo iz tvojih svetov, da bova skupaj molili! —

Cvetna draga. — Ej, seveda! Prijateljci sva, to je gotovo. In več ko si bova povedali, toliko globlje se bova našli. To moraš pomniti! — Ti torej nosiš trobarvni trak na roki in si nekaj pastirček svojih Orličic. Kako lepo! Vem, da si skrben in zvest varuh, da so ti sestre zapale same sebe. Pa bodi tudi nekoliko premeten, zvit varuh. Spredi od duše do duše svojih varovank tihe vezi, ki jih bodo nevidno vezale druga k drugi, vse pa k sebi, da nobene ne boš izgubila. Bodi dobra vsem, vedno, povsod. Tvoja dobrota bo najmočnejša vez med vami.

Prav je, da skušaj pomnožiti svojo čredico, vendar pa nikar s kakršnokoli silo! Le če bo dekleta lastna želja privedla v organizacijo in lastna duševna potreba, le tedaj bodo res vzorne članice. Vse polovičarstvo, vso površnost proč, saj nam ne gre za število. Vedi pa, da je tvoj trud vreden pohvale.

Da ti odgovorim na posamezne ugovore, na katere naletiš pri dekletih!

1. Če dekle zato ne pride v organizacijo, ker jo je sram nositi kroj, to še ni zadosten

vzrok, da bi je ne sprejele (čeprav je jako malenkosten in skoraj nevreden dekleta). Sama mora kmalu uvideti, da je to le neumen predsodek, ki bo sam od sebe odpadel. Naj pride k vašim dekliskim sestankom, da bo spoznala bistvo orliškega gibanja in sigurno ne bo več mislila na tako zunanost kot je ravno kroj. Ali ne more biti brez njega tudi Orlica?

2. Stariši jih ne puste. — Seveda, na mah ne bomo odstranile predsodkov, ki jih imajo starejši ljudje proti našim Orlicam in vsakemu organizatoričnemu gibanju sploh. Polagoma pa bomo dokazale potrebo orliških krožkov tako krepko — z življenjem svojim najkrepkeje — da se tudi starejši ljudje ne bodo mogli upirati našemu gibanju. Sicer pa mislim, da bi se stariši v najčeščih slučajih ne protivili dekletom, če bi znale primerno prositi in s svojim obnašanjem napram njim vzbuditi zaupanje. Z zadirčnostjo, trmo, prepiranjem pa gotovo ne bodo ničesar dosegle.

3. Gotovo se more pošteno živeti tudi izven orliških krožkov. To jim moraš priznati. Poveš jim pa lahko takole: Ni še dovolj če človek pošteno živi, dolžan je postajati boljši. Lažje pa postajajo boljši, če v drugih ljudeh vidiš isto prizadevanje, češ vidiš v njih potrjeno lastno delo. Več moči več zmore. Drug drugemu bomo v ogledalo in v oporo, morda samo nevidno oporo. Zastduje. Tako medsebojno oporo pa zmore zgolj organizacija, združitev moči. Sicer se dekleta navežejo na eno ali na dve in vse tri postanejo klepetuljce in nič več. Povsod pa moramo gotovo tudi izjeme priznati. — Povej nadalje, da človek, zlasti dekle, potrebuje veselja kot vsakdanjega kruha. V istem večnem zunanem delu se človek utruji, otopi za vse lepo, duša v njem ugasne, iz človeka postane stroj. Oddiha je treba duši in telesu, svežosti, sočnosti, radosti. Vse to nam v najprimernejši obliki nudijo orliški krožki. Povabi dekleta, naj se same prepričajo, da bodo občutile mlado silo naših vrst, da se bo prelila vanje kot svežost mladih juter, da jim bo naša radost najsrečnejši pozdrav življenja in se jim bo zahotelo po njem. Najboljša „agitacija“ je pa to, da smo dobre, vzorne, da smo kot veseli otroci, ki se vedno smehljajo stezici naproti, ki jih povede preko tega življenja v ono drugo. Dajmo jim okusiti najtišjo srečo tega veselega poleta. — Pridi zopet in pripoveduj o sebi in o svojem delu.

Ptica pevka žalosti. — Ali res žalosti? Zažvrgolela si v našo „Vigred“ z veselim pozdravom kot škrjanček nad njivo ko sije sonce. Pa da bi žalostno pela? Ne, ne! Tako mora

biti: Ime žalostno — deklíč vesel! Čakala bom, da priletíš zopet in nam zapoješ svojo najbolj veselo. Če ne, moraš zaupati svojo skrivnost: zakaj srcece tvoje žalostno poje? Vse meglice bova odpodili. — Vesel pozdrav pridni Matildi. Povabim jo v „Vigred“ in cel vaš krožek.

Solzica. — Tvoja misel o narodnih ornamentih, ki naj bi krasili „Vigred“, je izvrstna. Zelo lepo je od tebe, da skrbiš tudi za zunanjo lepoto našega lista. Jasno oko povsod išče harmonij. Žal, tvoji želji ne moremo ustreči, ker tiskarna narodnih okraskov nima, če bi si jih pa hoteli sami omisliti, bi morali biti bogati. Če imaš kakega ameriškega strička, daj, pocukaj ga! Z nekaj dolarčki bi morda že uspeli. Seveda! Če bi imeli denarja, bi bil naš list kot pomladna nevestica — večji, lepši, razkošnejši. Vse take misli glede zboljšanja lista z veseljem pozdravljamo, Listič je naš otroček. Vse moramo skrbeti zanj, da bo rasel lepše. Na svidenje!

Mucek. — Pssst! Ta radovedni nagajivček! Kaj vse bi rad vedel! Za brke bi te in za nossek. O ljubezni, praviš, naj bi ti nekaj povedala? Po muckovo ti odgovarjam: Ljubezen (tista namreč, o kateri brbljaš) je kakor smentanca. Polžiže jo in nič več ni. In čim več skled polžižeš, tem več hočeš. Končno se preobješ in vse postane dolgočasno. O oni drugi ljubezni, ki je življenska, močna in brezmejno tiha, pa mucku ne bom pripovedovala. Razumel jo bo, ko jo bo sam doživel — brez odgovorov in vprašanj. A tedaj naš mucék ne bo več — mucék — — —

Rdeči nageljček iz Sodražice. Kako lepo, da ste lista vesele! „Vigred“ bo vsa solnčna od vaših smehov. Širite jo tudi med druga dekleta, ki niso Orlice, da „Vigred“ ne bo le orliški temuž res deklíški list — to se pravi, za vsa dekleta, ki mislijo po naše. Saj mora ravno Orlica biti tih kažipot vsem drugim. — Pozdravi sestree in pridi zopet, da se še vse več in globlje zgovoriva. Nageljček pa je v naši izbici kot vesel pozdrav deklíški in ne sme oveneti, ker bi ga pogrešale.

Martinek. — To vam je otroček in mora tak ostati. Paradiž je v tebi, Bog prižiga lučke, da jih v tebi pokaže drugim. Otroci so najbolj Njegovi ... Daj, da bodo vsi, ki so ob tebi, zaslutili tvoj paradiž in našli v tebi lučko za svoje lastno življenje. Saj znaš biti dobra in topla. Dobrota vsem — to je zvanje žene — to je naše delavno polje, tu so naše zmage. Ne skrbi: čim večkrat zdrkneš, tem večkrat boš našla priložnost, da pregledaš svoje slabosti in se pripraviš na boj in zmago. Desetkrat padeš, dvajsetkrat ne: glej, kako si že močna! Ali poznaš malo Terezijo od deteta Jezusa? Če bi bila njena mala sestrica! Martinek bi namah našel paradiž duše in bi ves utonil v cvetju, tako srečen bi bil. Poišči njen življenjepis — našla boš pot otroka v nebo, našla boš svojo lastno pot. S smehljajem boš hodila. Pridi in povej, če si našla, da bova skupaj srečni.

Mali junak si tudi! Stadion bi hotela graditi? Kajpada, predaleč si od Ljubljane. Pa ga lahko tudi doma gradiš (žena vse najlepše gradi doma.) Ugani, kako!

○○○○○○○○

KVIŠKU SRCA!

Z majniškega izleta. Razred ljubljanske šole sta vodila na deželo katehet in učiteljica, prosvitljena, svobodomiselná dama. Gospodična se je zamislila, morda iz navade, morda le mimogrede, kdo mora reči? Razodela je svoje misli. „Da bi mogla razrešiti duhok: Jeli materija večna, ali je res nad njo neki duh, ki vse vodi in vlada? Od odgovora na to vprašanje je seveda vse odvisno. Lahko je dandanes ljudem, ki imajo vero. Kaj se jim mara? Tako lepo tolažbo imajo v teh težkih časih! Brez vere je pa žalostno na svetu danes ...“ In srce ji je postalo otožno, ker v njim ni vere, le hrepenenje, le iskanje, le veliko vprašanje: Ali je svet večen, torej sam od sebe brez Boga, ali je nad svetom duh, Veliki Duh, Bog stvarnik?

Uboga moderna, prosvitljena dama! Toda v maju je bilo, v šmarničnem mesecu. Morda so bile to njene šmarnice? Res, šmarnice so vesele, prísrčne, ljubke. Tako si jih predstavlja verno, Bogu udano srce. Njene so bile žalostne, otožne. Toda gospod Bog kliče in vabi po različnih potih, tega skozi cvetje, onega skozi trnje. Tudi že spoznanje, da je vera velika tolažba stiskanim srcem — je lepa šmarnična misel. Morda pride naša prosvitljenka prav po

tej misli sčasoma preko materije do Velikega Duha, Boga-stvarnika, večnega ...

Napredek, napredek! To je geslo našega časa. Saj je prav. Vse napreduje. Povsod se vihtijo uma svetli meči. Znanost napreduje, splošna izobrazba napreduje, gospodarstvo napreduje. Tudi Orlice napredujemo. Marsikaj smo si omislile, česar nekdanj nismo imele. Ali napredujemo v vsem? Tudi v verskih rečeh, v ljubezni do Boga, v krepstem življenju, v izobrazbi srca? Ali je tudi tu naše geslo: Napredek, napredek! In vendar je nujno treba. Z izobrazbo glave in kar je v njej, naš današnji kulturni svet kar obsipa. Koliko pa stori za vzgojo srca, za plemenito čustvovanje? Neizmerno malo! Krščanska vera pa ima na tem polju neprecenljive zasluge. Krščanska misel je edin in najboljši sestav za napredek v srčni izobrazbi. Ni celega cloveka brez izobrazbe srca, ni resnične srčne izobrazbe brez vere in življenja po njej. Zato: Kvišku srca! Verske vaje naj bodo pri Orlicah daleč v ospredju! Organizaciji je to nujno potrebno, ker je vzgojna organizacija. Brez tega zida na pesek. Temeljita obnovev našega razmerja do Boga od časa do časa — na misijonu, pri duhovnih vajah, na božji poti

— to naj bodo posebne postaje v našem življenju. Potrebne so navadnim članicam, nič manj — o, še bolj! — voditeljicam. Ako Gospod ne zida hiše . . . Svet ne more vzgajati srca, ker ne

more za trdno povedati, čemu je taka vzgoja potrebna. Vera ga vzgaja, ker pove, čemu in zakaj — saj je človeško srce — sedež ljubezni božje. —

•••○○•••

SESTRE SESTRAM.

Iz Št. Vida nad Ljubljano. Tudi naša mladina se vzgaja v orliških vrstah. Orliška načela so nam vzor, za tem vzorom stremimo, ta vzor skušamo doseči. Naša orliška družina ni majhna. Imamo dosti gojenk, mladenk in članic. Samo podpornih je 263. Nabrale so jih Orlice, ko so hodile s polami po hišah. Zato tudi naša blagajna ni prazna in rade prispevamo v plemenite namene. Pri sestankih so večkrat poleg govora, petja in deklamacij tudi telovadne točke. Sestanki so živahnejši, telovadke morajo nastopiti, zato se vestneje in temeljiteje pripravljajo. Posebno veselje je takrat, ko nastopijo gojenke. Da bi videli naše male! Vsaka pripelje s sabo svojo mamico, svoje prijateljice, svoje dobre znanke, dvorana je skoraj polna. Vesele so mamice ob pogledu na svoje ljubljenske, vesele tudi našega lepega dela. Ugled organizacije raste, smisel za njo se širi, rade pošiljajo mamice svoje velike in male otroke v naše vrste. Novega doma se že zelo veselimo. Tudi „Vigredi“ komaj čakamo. Pridobile ji bomo kar največ naročnic. V miru in slogi, edinosti in ljubezni vršimo z božjo pomočjo težko vzgojno delo in — Bog nam daj lepih uspehov.

Ljubljana, Sv. Peter. Že imamo štiri leta za seboj. Dolga doba — a vendar je tako hitro minila. Takrat nas je bilo 42, sedaj pa so se naše vrste nekoliko zredčile; toda te, kar nas je, smo prave Orlice. Brez težav sevede ni šlo. Bile so precejšnje težkoče od strani naših nasprotnikov, tuptam celo od naših somišljenikov. Slednje brezdvomno vsled nerazumevanja smotrenega dela kvišku in naprej stremečega orlovstva. Ali ravno ti napor in raznovrstne zapreke so nam bile prav dobra, da, najboljša šola. Šle smo pogumno v boj ne glede na levo in desno. Krepka volja in zavest, da more edino le krščanska organizacija rešiti mladino in jo ohraniti dobro ter nepokvarjeno, je premagala vse ovire. Tako smo šle neustrašeno delu naproti, sveste si lepih uspehov.

Pri tem neumornem delu smo si pridobile kmalu toliko tehnične izurjenosti, da smo mogle sodelovati malone pri vseh takratnih javnih orlovskih nastopih.

Pri vsem tem, pa nismo pozabile svoje umske in srčne izobrazbe. Posečale smo dekliške sestanke s poučnimi predavanji, deklamacijami

in petjem. Poleg predavanj smo obdelovale tudi en del Poslovnika. Vsak tak sestanek smo zapustile in jih zapuščamo z novim veseljem in zremo z novimi upi v bodočnost.

Tako nam je potekal v delu čas mnogo prehitro. Vse ure so nam bile prekratke. Hitro smo si zopet začrtale nove smernice za preteklo zimo, med katerimi je bila tudi akademija, zamišljena z bogatim sporedom. Nujna potreba je bila tedaj pripraviti se res temeljito za ta nastop, da si ohranimo dobro ime. Načrt pa je tirjal od nas tudi veliko časa. Skratka, prireditelj je zahtevala od vseh članic izredne požrtvovalnosti, kateri smo bile tudi kos. Letos meseca januarja se je napolnila dvorana Ljudskega doma do poslednjega kotička. Program akademije je potekal v zadovoljstvo vseh gledalcev, tembolj, ker je obsegal popolnoma nove točke. Celu nasprotniki so se pohvalno izražali o našem napredku.

Komaj smo se nekoliko oddahnile od tega dela, pa smo videle pred seboj že drugo veliko nalogo — tekme. Nazaj smo pohitele v telovadnico in k sestankom še pogosteje kot kedaj poprej ter se urile tako tehnično kot organizatorično. Ponovno smo imele priliko videti, da je po marljivem delu uspeh neizogiben. Kar smo pri lanskim tekmi izgubile, smo letos izpopolnile in dosegle takih sadov kakoršnih smo si želele ves čas priprave.

Priznamo in vemo, da še marsikaj ni tako, kot bi moralo biti, oziroma kakor bi si želeli, vendar veliko je že storjenega. Kar pa je temelj vsemu, je požrtvovalnost, s katero se hočemo posvečati temu plemenitemu delu.

Stojmo trdno in neumejno za brambo naših vzvišenih načel!

Vič. Na Binkoštno nedeljo smo spremljale viške Orlice na zadnji poti članico, vaditeljico in tajnico našega krožka, sestro Minko Belič. Bila je vzorna, delavna, skromna, vsem ljuba članica. Vzela jo je „viška bolezen“ — jetika, šele 19 let staro. Delovala je tudi z dobrim uspehom pri pevskem in dramatičnem odseku. Pri pogrebu je svirala društvena godba, pevci so zapeli dve žalostinki, Orli, Orlice in Mladenke so otvorili sprevod z zastavo. V mesecu cvetja je usahnila naša zlahna cvetka, nepozabna Mici! Počivaj v Bogu!

„Vigred“ izhaja kot dvomesečnik v 12 številkah. Izdaja Orliška podzveza v Ljubljani. Naroča se v Ljudskem domu. Tje je pošiljati tudi vse spise in dopise. Za članice je list plačan s članarino, za nečlane stane 12.50 Din za pol leta.

Za uredništvo: Cilka Krekova.

Tisk tiskarne „Tiskovno društvo“ v Kranju.